

Anonimizált változat

Fordítás

C-595/20 – 1

C-595/20. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2020. november 13.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberster Gerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. szeptember 28.

Felperes:

UE

Alperes:

ShareWood Switzerland AG

VF

OSZTRÁK KÖZTÁRSASÁG

[omissis]

OBERSTER GERICHTSHOF

A munkajogi és társadalombiztosítási jogi ügyekben felülvizsgálati bíróságként eljáró Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) [omissis] az UE, [omissis], [omissis] felperes által a 1. ShareWood Switzerland AG, [omissis] Zürich, [omissis] és 2. VF [omissis], [omissis] alperesek ellen 202 045,38 euró és járulékai iránt indított ügyben a fellebbviteli bíróságként eljáró Oberlandesgericht Wiennek (bécsi regionális felsőbbbíróság, Ausztria) a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) 2019. szeptember 9-i ítéletét [omissis] helybenhagyó, 2020. február 25-i ítélete [omissis] ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem alapján [omissis] a következő

v é g z é s t

hozta:

I. A bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé: **[eredeti 2. o.]**

Úgy kell-e értelmezni a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontját, hogy a vállalkozás és fogyasztó között létrejött, teakfa és balzafa adásvételéről szóló olyan szerződések, amelyek célja a fák tulajdonjogának megszerzése annak érdekében, hogy azokat a megművelést követően kitermeljék és nyereségszerzési céllal értékesítsék, és amelyek e célból bérleti szerződést, valamint szolgáltatási szerződést tartalmaznak, az e rendelkezés értelmében vett „ingatlanl kapcsolatos dologi jogra vagy ingatlanbérletre vonatkozó szerződések[nek]” minősülnek?

II. [omissis].

I n d o k o l á s:

I. Tényállás:

Az elsőrendű alperes svájci jog szerinti részvénytársaság. A másodrendű alperes e társaság igazgatótanácsának tagja és a társaság ügyvezetője. Az elsőrendű alperes dél-amerikai keményfa- és nemesfa-ültetvényekre irányuló befektetéseket kínál.

2012 januárja és 2014 júniusa között a felperes, egy bécsi lakóhellyel rendelkező fogyasztó keretszerződést és összesen négy adásvételi szerződést kötött az elsőrendű alperessel brazil teakfák és balzafák megvásárlására. A négy adásvételi szerződés tárgyát 67 328,85 euró értékű 705 teakfa (27551-V1), **[eredeti 3. o.]** 101 716,53 euró értékű 2690 teakfa (27551-V2), 111 583,34 euró értékű 2600 teakfa (27551-V3) és 32 340 euró értékű 1860 balzafa (27551-V4) képezte. A keretszerződés bérleti és szolgáltatási szerződést is tartalmazott. A bérleti szerződés jogot biztosított a fák termesztésére, és a bérleti díjat belefoglalták a vételárba. A szolgáltatási szerződés keretében a felperes azzal bízta meg az elsőrendű alperest, hogy művelje, kezelje, termelje ki és értékesítse a fákat, és a fa értékesítéséből származó nettó bevételt utalja át részére. A bruttó bevételhez viszonyított különbség az elsőrendű alperes által nyújtott szolgáltatások díjazása volt, amelyet a bevétel bizonyos százalékában határoztak meg.

Az elsőrendű alperes biztonságos fahozammal és fák tulajdonjogával, a vételár háromszorosának megfelelő bevétellel és – viszonylag csekély kockázat mellett – évi akár 12%-os hozammal hirdette a befektetést.

Az elsőrendű alperes és a felperes által 2012-ben aláírt keretszerződés többek között a következő rendelkezéseket tartalmazta [omissis]:

„3.1. Az SWS [az elsőrendű alperes] az SWS és az SWB ültetvényein található fákat saját nevében és javára a VEVŐ részére értékesíti. A vételár megfizetésével az SWS vállalja, hogy a fák tulajdonjogát átruházza a VEVŐRE.

3.2. A VEVŐ már telepített és személyre szabott fákat vásárol. Az egyéniesítésre a kitermelésig és az értékesítésig faleltár segítségével, faszám, területszám, parcellaszám és ültetvényszám alapján kerül sor.

[...]

4.2. A teljesített adásvétel igazolásaként a fizetés beérkezését követően a megvásárolt fák egyedi jellemzőit tartalmazó faokiratot [eredeti 4. o.] küldenek a VEVŐ részére.

[...]

7. Földbérlet

7.1. A fák megvásárlásával a VEVŐ egyúttal bérbe veszi a megfelelő földterületet (lásd az egyedi szerződést) mindaddig, amíg azon az SWS-től megvásárolt fák állnak, legfeljebb azonban az egyedi szerződésben meghatározott időtartamra. A bérlet csak a megvásárolt fák termesztésére vonatkozó jogot tartalmazza.

7.2. A bérleti díjat a vételár tartalmazza.

[...]

7.3. A bérlet csak a fák továbbértékesítésével ruházható át. Az albérletbe adás kizárt.

8. A fák VEVŐ általi továbbértékesítése

8.1. A VEVŐ – szolgáltatási szerződéssel vagy anélkül – bármikor értékesítheti a fáit harmadik személy részére, és a tulajdonjogot átruházhatja e harmadik személyre. A VEVŐ vállalja, hogy a megfelelő földbérletet átruházza a harmadik személyre, és hogy e kötelezettséget átruházza a harmadik személyre.

[...]

9. A megvásárolt fák értékének megőrzése

9.1. Az SWS az értéknövelés és az értékmegőrzés érdekében a fák rendszeres gondozását javasolja. Ezt a szolgáltatást kínálja az SWS a szolgáltatási szerződéssel.

[...]

11. Szolgáltatási szerződés

11.1. A VEVŐ azzal, hogy szolgáltatási szerződést köt az SWS-szel, megbízza az SWS-t, hogy az ültetvénykezelésnek megfelelően és a fenntartható ültetvény-gazdálkodásra vonatkozó nemzetközi szabványok [eredeti 5. o.] figyelembevételével művelje, kezelje, gondozza, termelje ki és értékesítse a megvásárolt fákat, és a fa értékesítéséből származó nettó bevételt fizesse ki a VEVŐ részére az általa megadott bankszámlára. Az SWS vállalja továbbá a földbérletből eredő valamennyi kötelezettséget.

[...]

11.9. A VEVŐ megbízása alapján – az ültetvénykezelés figyelembevételével – az SWS dönti el, hogy mely fákat mely évben fogják kitermelni. A kitermelés előtt az SWS megfelelően tájékoztatja a VEVŐT. A javasolt fakitermelést elfogadottnak kell tekinteni, ha a VEVŐ a tájékoztatás postai úton vagy e-mailben történő kézhezvételétől számított 10 napon belül nem utasítja el a javasolt fakitermelést.

[...]

15.1. Az SWS az ültetést követő első négy évben a VEVŐ és saját maga javára biztosítást köt a földterületre és a teakfákra (más fákra azonban nem) tűz, villámlás, erős szelek, csapadék és fagykárak ellen. A VEVŐ tudomásul veszi, hogy a teakfák kevesebb mint 10%-ának megfelelő veszteséget nem fedezi a biztosítás.

[...]

24.1. A keretszerződésre és minden egyedi szerződésre – (i) a nemzetközi egyezmények, többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetének az áruk nemzetközi adásvételére vonatkozó, 1980. április 11-i egyezményének (CISC) és (ii) a kollíziós szabályok kizárásával – a svájci anyagi jog alkalmazandó. [...]"

A V3. számú szerződést a felperes és az elsőrendű alperes közös megegyezéssel az eredeti állapot helyreállítása mellett megszüntette.

II. A felek kérelmei és érvei: [eredeti 6. o.]

A felperes azt kéri, hogy az alperesek – valamennyi faokirat bemutatása, valamint az ezekből eredő jogok és kötelezettségek esetleges átruházásának igazolása ellenében – fizessenek meg egyetemlegesen (legutóbb) 201 385,38 eurót és járulékait. A felperes az osztrák jog olyan rendelkezései, mint a Konsumentenschutzgesetznek (a fogyasztóvédelemről szóló törvény, KSchG) a fogyasztók jogairól szóló irányelvet átültető törvényt (BGBl I 2014/33.) megelőző változatának 3. §-a értelmében a V1., V2. és V4. számú szerződés esetében (is) jogosult az eredeti állapot helyreállítására, valamint kártérítésre. Az elsőrendű alperes nem teljesítette az adásvételi szerződésből eredő, a fák tulajdonjogának a felperesre történő átruházására vonatkozó kötelezettségét.

Az **alperesek** vitatták a keresetet, és kérték annak elutasítását.

III. Az eddigi eljárás:

Az **elsőfokú bíróság** a kereseti kérelmet elutasította. Ennek során e bíróság abból indult ki, hogy a szerződések a „Róma I” rendelet 6. cikke értelmében vett fogyasztói szerződéseknek minősülnek. A „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi a jogválasztást, ennek során azonban nem lehet eltérni a jogválasztás hiányában alkalmazandó, a fogyasztó védelmét szolgáló jog (a jelen ügyben az osztrák jog) kötelező rendelkezéseitől. A „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontja értelmében azonban a (2) bekezdés nem alkalmazható ingatlannal kapcsolatos dologi jogra vagy ingatlanbérletre vonatkozó szerződésekre. Azt a kérdést, hogy mi minősül ingatlannak, a közösségi joggal összhangban kell értelmezni. Amennyire megállapítható, az Európai Unió Bíróságának a szóban forgó helyzetre vonatkozóan még nincs ítélezési gyakorlata. Az ingatlanokkal kapcsolatos szolgáltatásnyújtás teljesítési helyével kapcsolatos, 2017-ben hatályba lépett **[eredeti 7. o.]** uniós héa-rendeletekre vonatkozó magyarázó megjegyzések 45. pontja szerint az olyan dolog minősül ingatlannak, amely egyáltalán nem vagy nem könnyen mozgatható. Mivel a jelen ügyben nem fűszere vagy hasonló létesítmény fűszere van szó, amelyeket kötegekben tartanak, és amelyeknek mindenkor szállításra kész állapotban kell lenniük, hanem olyan fűszerekről, amelyeknek évekig kell nőniük ahhoz, hogy jövedelmezően kitermelhessék azokat, e kérdés szempontjából ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződésekről van szó. A földbérletre vonatkozó szerződés szintén a „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontja szerinti kivétel alkalmazását eredményezi. Ennélfogva a svájci jog alkalmazandó.

A **fellebbviteli bíróság** nem adott helyt a felperes fellebbezésének. Különösen fenntartotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, amely szerint az alkalmazandó jog megválasztása alapján a felperes és az elsőrendű alperes közötti szerződéses jogviszonyban a svájci jogot kell alkalmazni.

Az **Oberster Gerichtshofnak** (legfelsőbb bíróság) a felperes által ezen ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelemről kell határoznia. A felperes a felülvizsgálati eljárásban is az osztrák fogyasztóvédelmi jogra alapozza a követeléseit. Amennyiben nem helytálló az alsóbb szintű bíróságok azon megállapítása, hogy a keretszerződés és az egyedi szerződések a „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontjában előírt kivétel hatálya alá tartoznak, a hivatkozott jogalapok legalább egy része további vizsgálatot igényel.

IV. Jogalapok:

Uniós jogi alapok:

A „Róma I” rendelet irányadó rendelkezései a következők:

„3. cikk

A jogválasztás szabadsága [eredeti 8. o.]

(1) A szerződésre a felek által választott jog az irányadó. A jogválasztásnak kifejezettnak kell lennie vagy annak a szerződés rendelkezéseiből vagy az eset körülményeiből kellő bizonyossággal megállapíthatónak kell lennie. Választásukkal a felek a szerződés egészére vagy annak csak egy részére alkalmazandó jogot határozhatják meg. [...]

6. cikk

Fogyasztói szerződések

(1) A 5. és 7. cikk sérelme nélkül egy olyan szerződésre, amelyet egy természetes személy üzleti vagy szakmai tevékenységén kívüli célra («a fogyasztó») kötött egy másik, az üzleti vagy szakmai tevékenysége gyakorlásának keretében eljáró személlyel («a vállalkozó»), annak az országnak a joga az irányadó, ahol a fogyasztó szokásos tartózkodási helye található, feltéve, hogy a vállalkozó:

a) üzleti vagy szakmai tevékenységét abban az országban folytatja, ahol a fogyasztó szokásos tartózkodási helye található; vagy

b) minden más esetben ilyen jellegű tevékenységei ebbe az országba vagy az ezen országot is magában foglaló országokba irányulnak,

és a szerződés e tevékenységekkel kapcsolatos.

(2) Az (1) bekezdés ellenére, a felek a 3. cikknek megfelelően megválaszthatják az alkalmazandó jogot azon szerződésükre, amely megfelel az (1) bekezdés követelményeinek. A felek jogválasztása azonban nem eredményezheti azt, hogy a fogyasztót megfosztják az olyan rendelkezések által biztosított védelemtől, amelyektől – az (1) bekezdés alapján jogválasztás hiányában [eredeti 9. o.] alkalmazandó jog értelmében – megállapodás útján nem lehet eltérni.

[...]

(4) Az (1) és (2) bekezdés a következő szerződésekre nem alkalmazandó:

[...]

c) ingatlannal kapcsolatos dologi jogra vagy ingatlanbérletre vonatkozó szerződések, kivéve az 94/47/EK irányelv szerinti, az ingatlanok időben megosztott használati jogára irányuló szerződéseket;

[...]”

V. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

1. Felülvizsgálati kérelmében a felperes vitatja az alsóbb fokú bíróságoknak az alkalmazandó jogra vonatkozó álláspontját, azzal érvelve, hogy „ingatlanl kapcsolatos nyersanyag-befektetésekre vonatkozó vegyes típusú szerződésről” van szó, amely nem tartozik a „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontjában előírt kizárás hatálya alá.

2.1. Nem vitatott, hogy a felperes és az elsőrendű alperes közötti szerződéses jogviszony a „Róma I” rendelet 6. cikke (1) bekezdése b) pontjának hatálya alá tartozik. Következésképpen a keretszerződésre és az egyedi szerződésekre az osztrák anyagi jog (mint a felperes szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga) lenne alkalmazandó. Kétségtelen, hogy a felek megállapodtak a svájci jog alkalmazásában. A „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdése szerint azonban a felek jogválasztása nem eredményezheti azt, hogy a fogyasztót megfosztják az olyan rendelkezések által biztosított védelemtől, amelyektől – az (1) bekezdés alapján jogválasztás hiányában alkalmazandó jog értelmében – megállapodás útján nem lehet eltérni. **[eredeti 10. o.]**

2.2. Minden olyan szerződéses jellegű kötelező szabály, amely vagy kifejezetten rendelkezik a fogyasztóvédelemről, vagy a gyengébb felek védelmét fejezi ki (például a szerződések jó erkölcsbe ütközésére vonatkozó szabályok), azon szabályok közé tartozik, amelyektől „megállapodás útján nem lehet eltérni”. Ezek közé tartoznak a felperes által a jelen ügyben hivatkozott jogalapok.

3.1. A felperes azonban csak akkor hivatkozhat ezekre, ha a szerződés a „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontja szerint nincs kivéve a kollíziós jog alapján alkalmazandó fogyasztóvédelem alól.

A „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontja (a „Róma I” rendelet 4. cikke (1) bekezdésének c) pontjához és 11. cikkének (5) bekezdéséhez hasonlóan) „ingatlanl kapcsolatos dologi jogra vagy ingatlanbérletre vonatkozó szerződések[et]” érinti.

Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) szerint tehát felmerül az ezen – önállóan értelmezendő (a Brüsszeli Egyezmény 16. cikkének (1) bekezdésével kapcsolatban lásd: C-115/88, ECLI:EU:C:1990:3, 8. pont) – fogalmak jelentésére vonatkozó kérdés.

3.2.1. Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint e fogalmakat (a „Róma I” rendelet (7) preambulumbekzdésének megfelelően) a „Brüsszel I” rendelet 22. cikkének 1. pontjával, illetve a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének 1. pontjával összhangban kell értelmezni. A Római Egyezmény (kihirdette: 2006. évi XXVIII. törvény) 4. cikkének (3) bekezdésével kapcsolatos véleményekre is lehet hivatkozni (C-25/18, ECLI:EU:C:2019:86, 34. és 36. pont; [omissis]).

A Római Egyezmény 4. cikkének (3) bekezdése – a „Róma I” rendelethez képest szűkebben fogalmazva – **[eredeti 11. o.]** „ingatlannal kapcsolatos dologi jog[ra] vagy ingatlan használatával kapcsolatos jog[ra]” vonatkozó szerződésből indul ki. A megfogalmazás változása a „Brüsszel I” rendelet 22. cikke 1. pontjának (a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikke 1. pontjának) szövegéhez való igazodással magyarázható.

3.2.2 A jogirodalom [omissis] szerint ingatlan alatt kizárólag földterületeket és ezek részeit (például lakóingatlant) kell érteni, nem pedig olyan (fizikai értelemben vett) ingóságokat, amelyeket az elhelyezkedésük szerinti szabályok az ingatlanokkal azonosan minősítenek (például repülőgépek vagy hajók) vagy ingatlanként kezelnek (az ingatlan szerves részét képező alkotóelemek, adott esetben az ingatlan tartozékai is).

Ennélfogva azt az álláspontot képviselik, hogy a „Róma I” rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja [6. cikke (4) bekezdésének c) pontja] értelmében az ingatlanhoz szilárdan rögzített tárgyak is ingóságnak minősülhetnek. Konkrétan az ingóság mindenekelőtt valamennyi birtokba vehető, tehát térbelileg különálló dolgot jelenti; ide tartoznak élő szervezetek, például a növények is [omissis].

3.3.1. Ezek a megállapítások azt sugallják, hogy a jelen ügyben értékesített fákat a „Róma I” rendelet értelmében ingóságnak kell minősíteni, annál is inkább, mivel a szerződés elsődleges célja a fa értékesítéséből származó bevétel megszerzése, azaz a fák kitermelése.

3.3.2. Az ingatlanokkal kapcsolatos szolgáltatásnyújtás teljesítési helyével kapcsolatos, 2017-ben hatályba lépett uniós hía-rendelkezésekre (1042/2013/EU végrehajtási rendelet) vonatkozó magyarázó megjegyzésekre való hivatkozás **[eredeti 12. o.]** nem meggyőző. Az „ingatlan” fogalmának az 13b. cikkben szereplő jogi meghatározása „a 2006/112/EK irányelv alkalmazásában” alkalmazandó. A (18) preambulumbekzdés szerint annak biztosításáról van szó, hogy az ingatlanhoz kapcsolódó szolgáltatásnyújtás tagállamok általi adóügyi megítélése egységes legyen.

3.3.3 Az ingatlan fekvése szerinti állam bíróságai kizárólagos joghatóságának fő oka az, hogy földrajzi közelsége miatt az ingatlan fekvése szerinti bíróság van a legjobb helyzetben ahhoz, hogy megismerje a tényállást, és alkalmazza az e tekintetben alkalmazandó szabályokat és szokásokat, amelyek általában az ingatlan fekvése szerinti állam szabályai és szokásai (C-115/88; ECLI:EU:C:1990:3, 10. pont). Ebben az értelemben a „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontjában szereplő, a kollíziós jog alapján alkalmazandó fogyasztóvédelem alóli kivételt a jogirodalomban azzal igazolják, hogy az ingatlannal kapcsolatos dologi jogra, valamint az ingatlanbérletre vonatkozó szerződések rendszerint kifejezetten szoros kapcsolatban állnak az ingatlan fekvésének helyével. A fogyasztók védelmével kapcsolatos megfontolások ehhez képest háttérbe szorulnak [omissis]. Kérdésesnek tűnik azonban, hogy a szóban

forgó, fákhöz kapcsolódó befektetési modell igazolja-e a kollíziós jog alapján alkalmazandó fogyasztóvédelemtől való eltérést.

3.3.4. Az Európai Unió Bírósága ezenkívül már tisztázta, hogy az ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződés felbontása és az e felbontás miatti kártérítés iránti kereset nem tartozik a Brüsszeli Egyezmény 16. cikke (1) pontjának hatálya alá, amely kizárólagos joghatóságot ír elő a dologi jogok tekintetében, mivel a kereset **[eredeti 13. o.]** hatást gyakorolhat az ezen ingatlanon fennálló tulajdonjogra, jóllehet e kereset a kötelmi jogon alapul (C-518/99, ECLI:EU:C:2001:209, 18. pont).

A jelen ügyben még ezen ítélkezési gyakorlat megfelelő alkalmazásával sem jön tekintetbe a „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontja alá történő besorolás.

3.4. Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) álláspontja szerint a „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdésének c) pontjában szereplő második kivétel már azért nem teljesül, mert a szerződés súlypontja nem az ingatlanhasználaton van (lásd: C-73/77, ECLI:EU:C:1977:208, 16. pont). A földbérletnek nincs önálló – a fák megvásárlásától elkülönülő – célja, hanem csupán az adásvételi szerződések és a szolgáltatási szerződések további teljesítését és támogatását szolgálja.

4. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének (1) bekezdése (és az ennek megfelelő korábbi rendelkezések) kizárólagos joghatóságot biztosító rendelkezésként olyan különleges eljárási érdekeket vesznek figyelembe, amelyek esetlegesen nem mindig ültethetők át a kollíziós szabályokra [omissis]. A „Róma I” rendelet 6. cikke (4) bekezdése c) pontjának értelmezése ennél fogva – a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének (1) bekezdésével szemben – más, eddig figyelembe nem vett olyan megfontolásokon is alapulhat, amelyek adott esetben azt is tekintetbe veszik, hogy a jogválasztás alapján – mint a jelen ügyben – éppen nem az ingatlan fekvésének helye (Brazília) szerinti jogot alkalmazzák, noha úgy tűnik, hogy a kollíziós jog alapján alkalmazandó fogyasztóvédelem alóli kivétel nyilvánvalóan a szerződés és az ingatlan fekvésének helye közötti szoros kapcsolaton alapul.

IV. Eljárásjogi megállapítások: [eredeti 14. o.]

Olyan bíróságként, amelynek döntése ellen nincs jogorvoslat, az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) köteles előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére, ha az uniós jog helyes alkalmazása nem olyannyira nyilvánvaló, amely minden észszerű kétséget kizár. A jelen ügyben fennállnak ilyen kétségek.

A Bíróság döntéséig a felperes jogorvoslati kérelme alapján indult eljárást fel kell függeszteni.

Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság),

Bécs, 2020. szeptember 28. [omissis]